

foto Lex van Liesho

Wij ontnemen iemand 'n mooie dood'

door Floor Ligtfoot

EN HAAG - Ambulancechauffeur Erik van Engelen zag de afgelopen jaren regelmatig hoe zieke mensen op hoge leeftijd nog werden gereanimeerd. Het begon de Brabander meer en meer tegen te staan. Reanimatie is lang niet altijd de beste weg, vindt hij. „De hoogbejaarde die wij door reanimatie in leven houden, ontnemen wij een mooie dood. Wat hij ervoor terugrijgt, is ongewis.”

Vanneer iemand van tachtig jaar gereanimeerd wil worden, moet hij wel dat gebeuren. Maar Van Engelen bekruipt steeds vaker het gevoel dat hij en zijn collega's tegenover weten in met zulke patiënten naar het ziekenhuis worden gestuurd. „Om te sterven kun je je toch geen betere plaats voorstellen dan je eigen vertrouwde omgeving met je naasten in de buurt.”

Van Engelen weet een patiënt op zeer hoge leeftijd en meerdere aandoeeningen het ziekenhuis te verlaten zonder schadelijke gevolgen van

de reddingsoperatie op te lopen, erkent ook de vereniging voor specialisten in de ouderengeneeskunde, Verenso. Meestal verslechtert na de reanimatie de lichamelijke en geestelijke gezondheid.

„De medische wetenschap is tot steeds meer in staat”, constateert Van Engelen. Het leven kan verder en verder worden opgerekt. Maar wat tegenwoordig wordt gemist, is een stervensbegeleider, meent hij: „Iemand van wie geen medisch ingrijpen wordt verwacht, maar die mensen het vertrouwen geeft de dood gerust tegemoet te treden. In mijn werk ben ik steeds vaker geneigd om patiënten én familie te doordringen van het feit dat het leven eindig is en daarin te berusten. Dit valt helaas buiten mijn verantwoordelijkheid.”

De Amsterdamse huisarts Piet Postema is blij dat Van Engelen die oproep deze zomer ook in het vakblad Medisch Contact deed. „Zijn woorden zijn mij uit het hart gegrepen”, zegt hij. Postema bezoekt wekelijks oude mensen die graag

een natuurlijke dood willen sterven. „Het lijkt soms alsof de doden hen vergeten is.” Bel nooit 112, is dan zijn advies aan de familie.”

Het is ook voor een huisarts aan het bed van een hoogbejaarde zieke makkelijker de ambulance te bellen dan dit juist niet te doen, stelt hij vast. „Maar we moeten lijden niet rekken en zeker niet waar dat niet nodig is.” Op die leeftijd,

‘We moeten lijden niet rekken en zeker niet waar dat niet nodig is’

wanneer de patiënt aangeeft klaar te zijn met leven, is ‘een snuffe morfine tegen de benauwdheid beter dan een antibioticum’.

Wat is er nu zo erg aan om op je 93e dood te gaan, vraagt Postema zich openlijk af. „Ik ken een grote groep mensen die het leven dan wel gehad hebben. Zij vragen zich

elke dag af: ‘Waarom moet ik nog?’ Hij begrijpt dit. „Ze mankeren van alles, zijn eenzaam, hebben vrienden en soms kinderen a verlopen. Ze slikken allerlei pillen voor hun kwalen. Het zijn medicijnen om hen in leven te houden maar de kwaliteit van leven wordt ondertussen steeds slechter.”

De discussie over humaan sterven zou verder moeten gaan dan de reanimatie alleen, zegt hij. „Moet je iemand van 89 jaar met kanker nog alle behandelingen aanbieden? Ik denk van niet.”

Het gaat erom wat de patiënt zelf wil. Dat staat voorop, vindt hij. „Maar een arts moet hen goed voorlichten en geen worsten voorhouden.”

Over het besluit tot reanimatie bij kwetsbare ouderen wordt volgend jaar een nieuwe richtlijn uitgebracht. Huisarts Postema wijst erop dat ouderen via de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levens einde (NVVE) ook een halskettinkje kunnen krijgen waarop staat: ‘U mag mij niet reanimeren’